

Farklı Kuramsal Perspektiflerden Özel Güvenlik ve Özel Güvenikleştirme

Private Security and Privatizing Security from Different Theoretical Perspectives

Menderes ALPKUTLU*

Öz

Nitel bu çalışmayla ağırlıklı olarak özel güvenliğin iç güvenliğe yansımaları, “özel güvenikleştirme” kavramı üzerinden ele alınmış ve kuramsal havuzdaki pozisyonu irdelenmiştir. Çalışmanın temel argümanı “Stresli ve riskli yaşam şeklinin sonuçlarından biri görülen özel güvenlik, ağırlıklı olarak Batı’ya uyarlı niteliği ve farklı güvenlik kuramlarıyla gerekçelendirilebilecek niceliğiyle hayatın en tenha noktalarına dahi sokularak tartışmalı bir niceliğe ulaşmıştır.” olarak belirlenmiştir. Araştırmanın ana bulguları şunlardır: Özel güvenliğin, güvenikleştirmede yüksek pay sahibi olduğu; sektörün, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki nitelik-nicelik dengesinin değişkenlik arz ettiği; hizmette, küresel ölçekte markalaşmış bir yapılanmaya ihtiyaç duyulduğu; Türkiye’nin, kadim güvenlik kodları üzerinden sektörü yeniden yapılandırma imkanına sahip olduğu ve son olarak ise özel güvenliğin, çifte standartlar barındıran halihazırdaki perspektifinin sürdürülmesi halinde, her an meşru zeminden savrulacak riskler barındırdığı temalarında düğümlenmektedir. Sonuç olarak “Özel güvenlikte, eğitim odaklı bir iyileştirme yapılmadan, kapsamlı etkinlik ve verimlilikte bir hizmet standardı yakalanamaz” tezine ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, Özel Güvenlik, Özel Güvenikleştirme, Devlet, Eğitim.

* Dr. Öğr. Üyesi, Adıyaman Üniversitesi, SBMYO-Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü, Adıyaman, Türkiye. ORCID: 0000-0003-4292-9136, e-posta: malpkutlu@adiyaman.edu.tr.

Geliş Tarihi / Submitted: 26.04.2023

Kabul Tarihi / Accepted: 10.07.2023

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Abstract

In this qualitative study, the reflection of private security on internal security is mainly discussed through the “private securitization” concept and its position in the theoretical pool. The main argument of the study is “Private security, which is seen as one of the consequences of stressful and risky lifestyles, has reached a controversial quantity by being introduced into even the most secluded points of life with its predominantly Westernized quality and quantity that different security theories can justify.” The main findings of the research are as follows: Private security has a high share in securitization; the quality-quantity balance of the sector in developed and developing countries varies; there is a need for a globally branded structure in the service; Turkey has the opportunity to restructure the sector through ancient security codes; and finally, if the current perspective of private security, which contains double standards, is maintained, there are risks that may be swung away from the legitimate ground at any time. As a result, it is concluded that “Private security cannot achieve a service standard of comprehensive effectiveness and efficiency without a training-oriented improvement”.

Keywords: Security, Private Security, Private Securitisation, Country, Education.

Giriş

Güvenliğin insan hayatında ve devletler arası ilişkilerdeki pozisyonu, tarih öncesi devirlerden başlatılan bir maziye ve öneme sahiptir. Bu sürecin yaşam felsefesini ve realitesini derinden etkileyen kritik gelişmelerin başında ise Batı rönesansı gelir. Zira bu kavşakla başlayan keskin dönüşüm, bilhassa 17’nci yüzyılda (1648) güvenlik kavramını da içerisine alacak şekilde ilerlemiştir. Süreç, ulus devletlerin şekillenmesiyle iç ve dış güvenlik ayrımını da beraberinde getirmiştir. Özellikle küreselleşme sürecinde hızlanan otonom toplum arayışlarıyla çeşitlenen tehdit, tehlike ve risklerin neredeyse öngörülmez olduğu koşullarda, bir taraftan güvenliği sınırsız gören, diğer yandan ise ona yeterince ulaşamayan iki tür insan ve devlet kümesi oluşmuştur.¹ Bilhassa güvenliği eşsiz bir imtiyaz gören birey ve toplum kümesindeki genişleme, güvenlik uygulamalarında yeni teknolojiler

---

¹ Zeynep Arıöz, “Küreselleşme Sürecinde Ulusal Güvenliğin Dönüşümü: Özel Askeri Şirketler”, *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi*, 2:1, 2019, s. 21-22.

ile tedarik yöntemlerini de beraberinde getirmiştir. Nitekim mevcut yüzyılda da mahalle yaşantısı kolaylığına indirgenen küresel koşullar, güvenlik ve savunma kavramlarını eş anlamlı kullanılır hale getirmiştir. Örneğin, bir devletin gözde bir mahallinde kamu güvenliği, dünyanın bir diğer köşesinden organize edilen saldırılarla hedef alınabiliyorken; öteki tarafta güçlü bir devlet, dünyanın bir diğer köşesinde, menfaatleri uğruna her türlü güvenlik operasyonuna girişebilmektedir. Bu dolayında insan ve devlet hayatını kuşatan netameli bu güvenlik ihtiyacı ve tedarik şekli; kişi, kurum ve örgüt bütçesiyle finanse edilen yönüyle pek çok ülkede özel güvenikleştirmenin de önünü olabildiğince açmıştır.

Dolayısıyla özel güvenlik; kurum, örgüt ve günöbirlik faaliyetler gibi ögeler bağlamında kişi ya da grupların itibarı, ekonomik gücü ve misyonu ile vizyonu korumayı üstlenen güvenlik sektörü olarak tanımlanabilir. Nitekim 2020'li yıllarda da neredeyse 24 saatte bir güncellenen dinamizmiyle taliplilerine bir tür üstünlüğün gösterişli unsurlarından birisi olma imajı sunan bu hizmet, sermaye sahipleri açısından da ciddi bir kâr kapısı görölebilmektedir. Bu durum, özellikle Yakın Çağ'ın hegemonik gücü olduğu söylem ve eylemde genel kabul gören kimi güçlü devletler ile finans zengini kişilerin hayatında ise daha da belirginlik göstermektedir.² Dolayısıyla bu çalışmada yerkürenin mevcut sakinleri ile devletlerinin bir grubuna dokunulmazlık sunup, bir diğer grubunun ise tedirginliğine sebep olabilen sektörün, toplumsal veya kurumsal çoğunluk üzerindeki gri yanları tartışılmaktadır.

Bu noktadan güvenlik-özgürlük araştırmalarına göz atıldığında, konu hakkında ismi ilk etapta öne çıkanların başında, Batı kökenli Locke, Mill, Hume, Bentham, Spencer ve Smith gibi düşünürler gelir. Doğu'da ise, güven ve ahlak merkezli insan ve huzurlu yaşam önceliğinden olsa gerek, konuya daha dolaylı yollardan değinilir. Dolayısıyla mevcut çağdaki liberal güvenlik çalışmalarının da ilk esin kaynağı görölen Batılı isimlerin görüşleri, özel güvenlik başlığını da etkileyecek şekilde, sonraki araştırmaları da etkilemiştir. Bu çerçevede yön bulan Batı dışındaki dünyanın güvenliğe teorik ve pratikteki katkısı, ona uyumu ve tepkisi ise genel olarak ülkeden ülkeye farklılık arz etmiştir. Genel olarak 21'inci yüzyılda da sürdürölmeye

---

² Shahin Malik, "Framing a Discipline", *International Security Studies: Theory and Practice*, First Published: Routledge Taylor & Francis Group, London and New York, 2015, s. 3-4.

çalışılan akışta Batı, sektöre öncü görünürken, Doğu'nun yansıması ise çoğunlukla Batı'nın genel paradigmasının edilgen takibiyle sınırlı kalmaktadır.

Daha açık bir ifadeyle, modernleşmenin ve postmodernitenin özgürlük ya da kaygı tarafıyla da açıklanan özel güvenliğin bu yayılımı, Batı ülkelerinde, muhtemelen eğitim sistemlerinin yol açtığı devlet-halk uzlaşısıyla, daha etkili bir sektör görünümü doğurmuştur. Doğu toplumlarında ise yozlaşmış yönleriyle dile getirilen eğitim sistemlerinin ön açmasıyla daha dağınık, hukuki ve ahlaki sorunları bir hayli kabarık, kişiye veya şirkete münhasır nitelikli örnekleri çıkabilen kuşku dolu bir sektör fotoğrafı şekillenmiştir. Bu noktalar göz önünde bulundurularak yön bulan bu çalışmada bir yandan da özel güvenlik disiplinine kuramsal açıdan projeksiyon tutulmakta ve iç güvenlik fonksiyonuna odaklanılmaktadır. Bu yaklaşımın Batı ve Doğu coğrafyalarına farklı yansıyan yanları ise eğitim, özgürlük ve güvenlik kavramları diyalektiğiyle detaylandırılmakta ve sosyolojik maliyetinin altı çizilmektedir. Bu ekseninde gelişen metnin ilerleyen evrelerinde Batı, yönlendirici yanıyla, Doğu ise adeta bir soyut resim misali, her bakan/ın kendine göre yorumladığı ve uyguladığı özel güvenlik faaliyet görüntüsüyle³ tasvir edilmektedir.

Bir diğer deyişle, modern evrenin devlet, insan ve güvenlik ilişkilerinde hızlanan bireycilik,⁴ güvenlikteki küresel dönüşümün de hızını, maliyetini ve yönünü belirlemiştir. Nitekim bu metinde de özel-güvenliğin kişi, grup, örgüt ve kurum gibi öznelerin korunmasındaki rolü, avantaj veya dezavantajlarıyla betimlenmeye çalışılmıştır. Hatta çalışmanın akışında bazı genellemelere de başvurulmuş, eğitim ve iç güvenlik ilişkisinde bazı normatif tutumların ipuçları verilmekte ve iç güvenlikte ideal özel güvenlik hizmetinin nasıl olabileceğine ilişkin bazı tanımlayıcı tespitler paylaşılmaktadır. Konunun dağılmaması adına, özel askerî şirketler ile onların lojistik, eğitsel ve operasyonel faaliyetlerine ise, farklı bir çalışma konusu olacak hacimde görüldüğünden, pek fazla yer verilmemektedir. Açıkçası, bu çalışma metninde özellikle özel güvenliğin iç güvenlik ayağına odaklanılarak, sektörü, kamu güvenliği ya da ülke iç güvenliği politikasıyla uyumlu kılmanın can alıcı bazı noktalarının altı çizilerek bu yönde daha önce yöneltilmiş bazı sorular cevaplanmaya çalışılmaktadır.

---

³ Menderes Alpkutlu, *Gelecek Kaygısı Bağlamında Çocuk Eğitimi ve Güvenliği Ya da Cahilliğe Yergi*, Gazi Kitabevi, Ankara, 2022.

⁴ Sezgin Kızılcık, *Frankfurt Okulu*, Anı Yayınları, 3. Baskı, Ankara, 2013, s. 371.

Metnin ileriki aşamalarında ise Türkiye'nin son üç asırlık, Batı eğilimli güvenlik politikalarına yer yer göndermelerde bulunularak çalışmanın ana fikri güçlendirilmektedir. Böylece Türkiye'nin güvenlik olgusundaki birikimine pozitivist ve post pozitivist dolayında da vurgu yapılarak özel güvenliğin niteliği ve sabiteleri kuramsal zeminde tartışmaya dahil edilmektedir. Bilhassa 15 Temmuz 2016 tarihli darbe girişimi sonrası iç güvenlik örgütlenmesindeki yeniden yapılanma göz önüne alınarak nitelikli bir özel güvenliğin iç güvenlikteki kritik öneminin ve bu yöndeki adımların riskleri ve ipuçları paylaşılmaktadır.⁵ Bu çerçevede Türkiye'nin mevcut özel güvenlik sorunsalını besleyen damarları nasıl tıkayacağına da yer verilmeye çalışılmaktadır.

Kısaca; insan, en zayıfından en güçlüsüne uzanacak şekilde, kendini ve sahip olduklarını koruma güdüsü ve dürtüsü taşıyan bir varlıktır. Dolayısıyla Dünya gezegeninin ilk gününden bugüne dek, ister doğrudan kendi gücü (fizik ve finansal), isterse devlet iradesiyle (savaşa katılarak veya vergi vererek) olsun; insan, bu ihtiyacı karşılamanın külfetine isteyerek veya istemeden katlanmıştır. İşte bireysel ve toplumsal maliyetleri olan bu masrafın doğrudan kişi iradesiyle karşılanan yöntemine, modern kavşaktan sonra ağırlıklı olarak özel güvenlik de eklenmiştir. Bu makalede de özel güvenlik kavramının kadim ve modern güvenlik olgusunun teoretiği ve pratiğindeki yeri analiz edilmiştir. Çalışmanın alt başlıkları ise iç güvenlik ekseninde realist, idealist ve neorealist kuramlar; Kopenhag, Aberystwyth ve Minnesota ekolleri ile liberalist söylemlerden eleştirel, postmodern, feminist ve konstrüktivist akımın görüşleri göz önünde bulundurularak şekillendirilmiştir.⁶ Böylece, pozitivist ve postpozitivist yaklaşımlar eşliğinde özel güvenliğin kuramsal boyutuna ışık tutularak iç güvenlik odaklı yükselen iş hacmi ve etkinlik düzeyi kritize edilerek hizmetin bir tür nitelik değerlendirmesi yapılmıştır. Bir taraftan da özel güvenikleştirme şeklinde kavramsallaştırılan sektöre dönük bu rağbetin ilgili ülkeler için avantaj mı dezavantaj mı olacağını sorgulaması yapılarak etkili ve verimli bir sektörün hangi koşullara bağlı olduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu süreç takip edilirken, güvenlik disiplini ağırlıklı kaynaklar incelenerek tümevarımcı nitel bir yöntem tercih edilmiştir.

---

⁵ Mehmet Ali Tekiner ve Eser Gemici, "Türkiye'nin Mevcut İç Güvenlik Yapısı ve 15 Temmuz Sonrası Yeni Bir Yapılanma Modeli", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19:15 Temmuz Özel Sayısı, s. 16-33.

⁶ Bilal Karabulut, "Uluslararası İlişkiler Kuramlarının Güvenlik Yaklaşımları: Karşılaştırmalı Bir Analiz", *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 5:1, 2021, s. 55.

1. Güvenlik ve Özel Güvenlik

Güvenlik (*se-curus/security*); insan ve toplumların çok parametrelili ontolojik mücadelesinin kadim ve bir o kadar dinamik kavramlarından biridir.⁷ Terim olarak ise korku ve tehlike hallerinden uzak kalmak veya onlara karşı savunma imkanına sahip olmayı ifade eder. Bir diğer cümleyle güvenlik, “korkusuzca yaşayabilme,”⁸ içten gelen kaygıları kontrol edebilme duygusu ve imkanıyla da tanımlanır. İnsan hayatında belirleyici yeri aralıksız tartışılmalı olan bu ihtiyaç, özellikle yerleşik hayatla şekillenen evrede ücretli güvenlik de denilebilecek uygulamalara sahne olmuştur. Nitekim Roma ve Osmanlı örneğinde bazı devletlerin güvenlik uygulamalarında bu tür bir hizmetin izi sürülebilmektedir. Halkın, malını-mülkünü koruması için icat ettiği bir tür bekçilik (pek, sağlam, muhkem) imajı barındıran bu hizmet, bir şeyi veya yeri, belli bir ücret mukabilinde, koruyan⁹ kişiler aracılığıyla yürütülür. Örneğin, Osmanlı’da üretim alanını, ürünleri ve pazar mahallini koruyan bekçilerin faaliyeti de özel güvenliği çağrıştırır uygulamalardandır. Yine, Roma’da yangınlara karşı şehri gözetleyen (*the vigiles*) görevlilerin¹⁰ görevlendirilme şekilleri ve çalışma yöntemleri bu çerçevede değerlendirilir. Ayrıca, Orta Çağ İngiltere’sinde kralın geçeceği yolları; suikast, soygun ve hırsızlık gibi girişimlere karşı koruyarak güzergahı riskli nesnelere arındıran görevliler de özel güvenlik üzerinden açıklanmaktadır.¹¹

Bu çerçevede, Türkçe yazınında ulaşıldığı haliyle “güven” kökünden türetilmiş olan “güvenlik”, ortalama hayat akışının can sıkıcı veya yakıcı pek çok tutumunun ve eyleminin tanımlanma, kontrol edilme veya bastırılma yöntemi olarak açıklanmıştır. Fakat, siyaset ürünü krizlerle anılan postmodern süreçte,¹² Türkler de dahil, toplumların “farklı güvenlik anlayışları ve beklentileri” oluşmaya başlamıştır.¹³ Bu çerçevede birey ve devlet hayatında

⁷ Gizem Bilgin Aytaç, *Üçüncü Dünya Güvenliği ve İnsani Müdahale*, Dezanj Yayınları, İstanbul, 2014.

⁸ Türk Dil Kurumu Sözlükleri, “Bekçi”, <https://sozluk.gov.tr/>, erişim 15.11.2022.

⁹ Türk Dil Kurumu Sözlükleri, “Bekçi”, <https://sozluk.gov.tr/>, erişim 15.11.2022.

¹⁰ Ahmet Nuri Aktaş ve Mevlüt Polat, *Genel Kolluk Özel Güvenlik İlişkisi*, Divan Kitap, Ankara, 2009, s. 46.

¹¹ David J. Brooks ve Clifton L. Smith, *Security Science: The Theory and Practice of Security*, Butterworth-Heinemann/Elsevier Waltham, USA-Oxford/UK, 2013 s. 10.

¹² Yaşar Çabuklu, *Postmodern Toplumda Kriz ve Siyaset*, İstanbul, Kanat Yayınları, 2004.

¹³ Pınar Bilgin, “Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları,” SAREM Stratejik Araştırmalar Dergisi, 8:14, 2010, s. 75-76.

kapsamı gün be gün genişleyen güvenlik/leştirme (securitize), kamusal veya sosyal hayatta yönetilemeyen neredeyse her başlığın, altına konulduğu bir çatı görevi görmüştür. Bu tutum ise kimine göre insani değerlerden uzaklaşma, kimi akademik yaklaşıma göre ise “riskten ve korkudan kaçınma kültürüyle” geniş kamu alanlarının hızla özel güvenlikleştirilmesinin (*privatizing*¹⁴/*privatising*¹⁵ security) önünü açmıştır. Bu değişimin, pratiğinde olduğu gibi, akademik alanında da klasik ve yeni güvenlik teorileri eşliğinde Batı’nın yön verdiği bir literatür ve güvenlik felsefesi etkili olmuştur.¹⁶

Benzer şekilde, erken modern dönemde gelenekselin tortuları üzerinden sürdürülen kırsal yaşamda mal ve ürünlerin korunması için tüccarların tercih ettiği ücretli görevliler de bir çeşit paralı ve süreli güvenlik uygulayıcılarıdır. Bu tarz gelenekse özel koruma ihtiyacı, kimi toplum ve zamanlarda ise çıraklar eliyle karşılanmıştır.¹⁷ Hatta bu uygulama, 1950 sonrası Türkiye’sinin kırsal yaşamında da resmî veya gayriresmî bir şekilde malî ve mülkî korumanın bir yöntemi olarak görülmüştür.¹⁸ Ancak, konuya biraz daha yakından ışık tutulduğunda, “burjuvanın yüceleştirdiği güvenliğin,” zaman zaman güven vermekten de uzaklaşarak özel güvenlik konseptini de negatif etkilediği fark edilir.¹⁹

Sonuç itibarıyla, insan; olumlu ve olumsuz neredeyse her tür davranışı geliştirebilen yapısalıyla güvenliğin de baş mimarı pozisyonundadır. Dolayısıyla, insanın müdahil olduğu Dünya gezegeninde, neredeyse her dönem, güvenlik endişesi, ağırlıklı olarak insan eseri bir olgu olarak şekillenmiştir. Bu çizgide geleneksel güvenlik ve kuru(n)ma yaklaşımları ise ağırlıklı olarak dönemin liderlerine ve halklarına göre değişiklik göstermiştir. Bu anlayış, modern kavşaktan sonra ise yenilenen rejim ve sistemlere göre

---

¹⁴ Engy Moussa, “Privatizing Security and Authoritarian Adaptation in the Arab Region since the 2010–2011 Uprisings”, *Contemporary Security Policy*, 44:3, s. 462-490.

¹⁵ Fred Schreier ve Marina Caparini, “Privatising Security: Law, Practice and Governance of Private Military and Security Companies”, Occasional Paper no. 6, DCAF, Geneva.

¹⁶ Zerrin Ayşe Öztürk “Soğuk Savaş Sonrasında Yeni Güvenlik Teorileri ve Türkiye’nin Güvenlik Algılamaları”, *21. Yüzyıl* (Ekim-Kasım), 2007, s. 49.

¹⁷ Lipson’dan akt. Charlers P. Nemeth, *Private Security and Law*, (Acquiring Editor: Rick Adams), (British Library Cataloguing in PuplicData), Elsevier, 4th Eds., United States, 2012, s. 04.

¹⁸ Çalışmanın yazarı, köy yaşamının bir parçası olarak bu uygulamayı, yaşamının erken dönemlerinde gözlemlemiştir.

¹⁹ Mark Neocleous, *Güvenlik, Şiddet ve Savaş*, (çev. Gül Çorbacıoğlu ve Ersin Embel), Dipnot Yayınları, Ankara, 2012, s. 136.

adım adım değişerek yeni güvenlik paradigmalarının önünü açmıştır. Bu dönüşümle güncellenen özel güvenlik de çok geçmeden pek çok ülkenin kamusal ve özel yaşamındaki yerini almıştır. Öyle ki 19'uncu yüzyılda birkaç hizmet başlığında ve bazı Batı ülkelerin iç güvenliğinde ismi sıklıkla anılan bu başlık, çok geçmeden liberal ekonomi ve yaşam şeklinin yol açtığı güvenlik açığına talip olup, çok geçmeden kârlı ve popüler faaliyetlerinden birine dönüşmüştür.

2. Bazı Güvenlik Teorilerinde Özel Güvenlik

Modern güvenlik pratiğini ileriye taşıma çabaları, postmodern akımın yol açtığı tereddütlerle beraber, 21'inci yüzyıla da damgasını vurmuştur. Bu hareketliliğin yansımalarını barındıran yazın alanında “güç dengesi (1648-1789), güvenlik ikilemi, savunma ve saldırı dengesi, hegemonik istikrar ve güç değişimi gibi kuramlar” ilk bakışta öne çıkmaktadır.²⁰ Özellikle yeni güvenlik yaklaşımları başlığı altında yapılan çalışmalar, önemli oranda 20'nci ve 21'inci yüzyılın küresel ve bölgesel gelişmeleri üzerinden konuyu açıklamaya odaklanmıştır. Bu teorik havzada özel güvenliğin yeterince yer bulduğunu söylemek, genel olarak güç olsa da 11 Eylül 2001 tarihi sonrasında bunun bilhassa Batı dünyasında değişmeye başladığı açıktır. Hatta bu süreçte, çok sayıda Avrupa ülkesinin savunma ve iç güvenlik kapsamında değerlendirilen sorununu, özel sektörün güvenlik anlayışına terk ettiği anlaşılmaktadır.

Bu bağlamda, bir dönem, “Yeni Dünya Düzeni” söylemlerinin zirve yaptığı küresel akışta, “düzensizlik ve kargaşayı”²¹ beslediği dile getirilen sanal yaşam koşulları ve karmaşık şehirler, güvenlik ihtiyacını iyice büyütülmüştür.²² Bu durum, bir yandan da özel güvenlik sahasını etkileyerek akademik çalışmalara da ilham kaynağı olmuştur. Bu çerçevede Fransa'da Lacoste, Bigo ve Badie; İngiltere'de Buzan, Booth, Smith ve Rogers; Kanada ve Almanya'da ise Albrecht, Czempiel ve Senghas gibi düşünürler güvenliğin teorik zeminini yeniden yoklayan isimler olarak öne çıkmıştır.²³

²⁰ Evren Balta, “Klasik Güvenlik Kuramları Nelerdir?” <https://www.youtube.com/watch?v=GwyZfxKMn2c>, erişim 16.10.2022.; Güngör Şahin (ed.), *Güvenlik Teorileri ve Bölgesel Tehdit Analizi*, Millî Savunma Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2021.

²¹ Cüneyt Akalın, *Soğuk Savaş ABD ve Türkiye-1: Olaylar- Belgeler (1945-1952)*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2003, s.11.

²² Davut Ateş, “Küresel Şehirlerde Güvenlik Sorunu”, *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 36, 2009, s.1-23.

²³ Hans Günter Brauch, “Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü”, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 5:18, 2008, s. 21.

Bu çalışmaların da etkisiyle, 90'lı yıllar ve sonrası Batı dünyasında olduğu gibi Türkiye'de de özel güvenlik, düzen ve güvenlik arayışının kişilerce ve kurumca finanse edilen güvenlik birimlerinden biri görülerek sahasını genişletmiştir.²⁴

Bir diğer açıdan denilebilir ki bu sektörün yayılışını etkileyen özelliklerinden biri de ondan yararlanan kişilerin, “özel” sıfatıyla kendilerini daha imtiyazlı vatandaş hissedişleridir. Özellikle son iki asrın soyut gündelik hayat akışında “vasıfsızlaşan insan ve toplum”²⁵ yapısının yol açtığı yalnızlık, şüphe ve korku halleri, bu duygu eşliğinde hizmetin dinamizmini oldukça artırmıştır. Yine, özel güvenliğin cazibesini artıran unsurlardan bir diğeri de müteşebbisler için bu başlığın kolay yoldan yüksek kâr beklentisine cevap verip;²⁶ işveren, işgören, hizmet alan ve istihdam olanlar boyutuyla vatandaş ve kurum hayatının merkezine taşınmış olmasıdır. Hatta, Batı dışındaki toplumların bir kümesi için güvenliğin özelleştirilmesi (*privatization of security*)²⁷ Batılı özel güvenlik şirketleri üzerinden, politik liberalleşmenin de bir aparatı kılınarak AB ve ABD ile ilişkileri stabil tutmanın veya geliştirmenin bir yöntemi izlenimi vermiştir.

Bir diğer açıdan, demokratikleşmenin itici gücü görülen idealizm, konstrüktivizm ve feminizm gibi kuram ve yaklaşımlar ise özel güvenliğin artan bu iş hacmini pozitif etkilemiştir. Özellikle ABD sektörünü yansıtan verilere göre (2013), ortalama 10 bini aşkın şirket sayısı, sektörde istihdam edilen ortalama iki milyon görevli ve sektörün müstafi ve emekli polislere “ikinci kariyer” kapısı görülebilmesi, bu gerçeğin göstergelerindedir.²⁸ Gelişmekte olan ülkeleri temsilen benzer bir nicel fotoğrafa sahip görünen ülkelerden biri de Türkiye'dir.

Bu iki örnek üzerinden bir çıkarım yapılmaya çalışıldığında, özel güvenliğe yönelik, bir tarafta klasik güvenlik yaklaşımına (realizm, idealizm ve neorealizm) uygun bir rağbet varken, öteki taraftan yeni güvenlik açımlarına uygun bir talep fark edilmektedir. Bunun yansıması ise gıda,

---

²⁴ Nurşin A. Güney, *Batı'nın Yeni Güvenlik Stratejileri: AB-NATO-ABD*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 2006, s. 13-35.

²⁵ Anthony Giddens. *Modernite ve Bireysel-Kimlik: Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum*, (çev. Ümit Tatlıcan), Say Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2014, s.177.

²⁶ Menderes Alpkutlu, *Türkiye'nin Özel Güvenlik Politikasının Analizi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), PA/Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2017.

²⁷ Robert Mandel, (2001), “Privatization of Security”, *Armed-Forces&Society*, 28:1, s. 129-151.

²⁸ Brooks and Smith, *Security Science: The Theory and Practice of Security*, s. 11-12.

ekonomi, kaçakçılık, göç, uyuşturucu, kadın ve çocuk odaklı sorun ile çevre, sağlık ve etnik çatışma gibi çok sayıda yerel veya küresel başlığın, siyasi ve akademik alanda yeterince tartışılmadan, özel-güvenlik (*soft security*) havuzuna eklenmesi olmuştur.²⁹ Hatta, mevcut zaman diliminde şekillenen yeni tehditler, geleneksel dönemlerde cephenin net olduğu topyekûn saldırı veya savunma konseptinin aksine, risk ve masraf düzeyi daha sınırlı görülerek özel güvenlik marifetiyle giderilmeye çalışılmaktadır. Bu durumlarda özel güvenlik sektörünün kolaylıkla devreye sokulabilmesi, paralı bir güçle şahsi riskleri minimize etme imkânı yaratması ve netameli hallerde sorunun üstünün daha kolay örtülebilmesi, sektörün cazibesini artırmaktadır.

Kısaca, klasik güvenlik pratiğinin ve teoriğinin aksine daha dinamik bir seyir içinde olan modern güvenlik açılımlarında özel güvenlik, genellikle Batı paradigmasını yansıtmaktadır.³⁰ Bu çizgide bugün de iç güvenlik olgusundaki genişleyişini sürdüren özel güvenlik; ‘devlet, birey, parasal güç, şiddet ve düzen denklemine kapitalist ekonomik anlayışa iliştirilerek iş hacmini gün be gün genişletilmektedir. Nitekim bu durum, Türkiye’de de son çeyrek asırda karşılıklı görmüş, ABD benzeri sektörel bir seyir izlemiştir. Bilhassa üst gelirli insanların veya yönetimlerin inisiyatifinde risk altında görülen kurumların, kuruluşların ve örgütlerin ekstra güvenlik talepleri, Türkiye’de de farklı kuramsal yaklaşımlarla açıklanacak şekilde özel güvenlik pazarını genişletmiştir.³¹

2.1. Realist Güvenlik Açısından Özel Güvenlik

“Tarih dediğimiz şey krizler tarihidir.”³² önermesi; doyumsuz ve savaşçı insan yapısının bir yansımasıdır. Özellikle modern evrede, bu özde biriken rezervin kuramsal okumalarından da anlaşılacağı üzere, “analiz düzeyine göre devletlerarası, iç, hegemonik, topyekûn, sınırlı ve asimetrik”

---

²⁹ Pınar Bilgin, “Güvenlik çalışmalarında yeni açılımlar: yeni güvenlik çalışmaları, s. 81.

³⁰ Rita Abrahamson and Michael C. Williams, *Security Beyond the State: Private Security in International Politics*, Cambridge University Press, New York, Published in the United State of America, 2010, s. 1.

³¹ Alpkutlu, Türkiye’nin Özel Güvenlik Politikasının Analizi, s. 199-200.; Övgü Kalkan Küçüksoğak, “Güvenlik Kavramının Realizm, Neorealizm ve Kopenhag Okulu Çerçevesinde Tartışılması”, *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi* (Turan-Sam), 4:14, 2005, s. 200.

³² Süleyman S. Ögün, “Tarih Dediğimiz Şey Krizler Tarihidir”, <https://haber.sakarya.edu.tr/suleyman-seyfi-ogun-tarih-dedigimiz-sey-krizler-tarihidir-h105757.html>, erişim 01.12.2022.

mücadele veya savaş yöntemleri uygulanagelmıştır.³³ Asker (kadim) ve polis (modern) kavramları ise insanın bu savaşçı yapısının yol açtığı koru(n)ma ve zapt etmenin en meşru araçlarından ilk ikisi olmuştur. Özellikle son 50 yılda dünya çapında dış ve iç güvenlik ihtiyacında yaşanan enflasyon, özel güvenliğin de güncellenerek polislikle yarıştıracak şekilde güvenlik ve koruma hizmetlerine eklenmesinin önünü açmıştır. Nitekim halihazırda da özel güvenlik örgütü, esnek güvenlik yaklaşımıyla kişi ve kurumlarca ve ekonomik güç oranınca tercih edilmeye devam devam edilmektedir.

Bir diğer açıdan, tarih üzerinde kafa yoranlar kolaylıkla fark edebilir ki neredeyse her büyük devletin yükselişinde olduğu gibi gerileyişinde de liderlerin iç güvenlik ve savunma strateji ve taktikleri kritik rol oynamıştır. Bilhassa geleneksel yaşam akışının güvenlik olgusunda liderlerin söylem ve eylemleri, güvenlik kurgusunda belirleyici olmuştur. Bu bağlamda ilk olarak Sun Tzu (Ölümü: M.Ö. 496), Tucidides (M.Ö 4. ve 3. asırlar), Aristo (M.Ö. 384-322), Teoman (M.Ö. 220-209), Tonyukuk (646- 724), Nizamülmülk (1018-1092), Fatih Sultan Mehmet (1432-1481), N. B. Machiavelli (1469-1527), T. Hobbes (1588-1651), Koçi Bey (17. Yy.), J.J Rousseau (1712-1778), N. Bonaparte (1769-1821), C. V. Clausewitz (1780-1831), A.H. Jomini (1779-1869), B. V. Moltke (1800-1891), B. H. Lindel Hart (1895-1970) ve Mustafa Kemal Atatürk (1881-1938) gibi isimlerin altı çizilebilir.³⁴ Bu zemin üzerinden klasik güvenlik uygulamalarını ve okumalarını Yakın Çağ'a taşıyan kişiler olarak ise Morgenthau, Kaplan, Has, Claude ve Rosecrance gibi realistlerin ismi ileri sürülebilir.³⁵

Bu çizgide ağırlığı fark edilen realizm, genel olarak yalın ve güç odaklı bir güvenlik arayış ve ihtiyacını ileri sürmüştür. Nitekim bu akımın ismi en fazlaca anılan düşünürlerinden Thucydides, T. Hobbes ve Machiavelli, örtük veya açık şekilde, güvenliğin temel şartının güç olduğunu savlamışlardır.³⁶ Bu bağlamda Türk toplumuna bakıldığında ise bu kuramın

³³ Ebru Canan-Sokullu, "Savaş Türleri", *Güvenlik Yazıları Serisi*, No.22, Ekim 2019, s. 1-2/, https://trguvenlikportali.com/wpcontent/uploads/2019/11/SavasTurleri_EbruCananSokullu_v.1.pdf

³⁴ Akgül Açıkmeşe, "Strateji ve Güvenlik Kavramları", Mustafa Aydın ve Ahmet Haluk Atalay, (ed.), *Strateji ve Güvenlik*, AÖF Yayınları, Eskişehir, 2013, s. 3-10.

³⁵ Bilal Karabulut, *Güvenlik: Küreselleşme Sürecinde Güvenliği Yeniden Düşünmek*, Barış Kitap Yayınları, Ankara, 2010, s. 57.

³⁶ Murat Yorulmaz "Değişen" Uluslararası Güvenlik Algılamaları Bağlamında Türkiye-Yunanistan İlişkilerinde "Değişmeyen" Güvenlik Paradoksu, *Balkan Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 3:1, 2014, s. 103/135.

tezine yakın tutum; Mete Han, Alparslan, Melikşah, Yavuz Sultan Selim ve Atatürk gibi çok sayıda Türk devlet ve liderinin politikasında da fark edilmektedir. Bilhassa, I. Süleyman'ın (Kanuni) “hazır ol cenge eğer ister isen sulh-u salah” özdeyişi, büyük zaferlere imza atmış çok sayıda Türk lider ve komutanın politikasının dile getirilmiş halidir. Bu bağlamda Türklerin realist güvenlik söylemi ve eylemi, Batı yaklaşımından ayrışacak istisna taraflar da barındırmaktadır. Özellikle Türklerin, tarihlerinin uzun bir kesitinde, en sarsıcı çarpışma hallerinde dahi yaşlı, kadın, çocuk, hayvan ve çevreyi gözetme ilkesi, liberalist iç ve dış güvenlik yaklaşımları kapsamında özel güvenliğe de yansıtılacak felsefi temeller barındırmaktadır.

Genel olarak, zor-balık yanı ve araçları eleştiri alan realist akım, güvenlik uygulamalarını kolaylaştıran üstünlüklerine rağmen, mutlak ya da ayrıntı güvenlikte yetersiz kalabilmiştir. Bir diğer açıdan, realist güvenlik yaklaşımı, kişiyi veya devletleri zorla sindirme imtiyazı, düelloya ilk başlayanın kim olduğu fark etmeksizin, ötekinin şüphe ve korku gerekçelerini artırarak karşıt cephenin beslediği yeni risk ve tehditlere de yol açmıştır.³⁷ Bu bağlamda da Türklerin hem iç hem de dış güvenlikte geliştirdiği tutum, bugün de idealist ve liberalist kapsamda altı çizilen esnek politikalar barındırmaktadır. Bunların bir kısmı ise özel güvenlik hizmetine ihale edilebilmektedir. Bu durumu açıklamaya çalışanlardan Aberystwyth ekolü ile öncülerinden Ken Booth gibi düşünürler, “Devlet, güvenlik için bir amaç değil, araçtır.” savı da etrafında konuya ilişkin yeni açılımlar da geliştirmiştir. Bu noktada gidişatı resmeden teorik çalışmalarda ise Batı ülkeleri, küresel fotoğrafta daha güvenli sunulurken, çok sayıda gelişmemiş/gelişmekte olan ülke ise vatandaşını korumaktan bile aciz gösterilebilmiştir.³⁸

Bu çizgide gelişen iç güvenlik pratiği, teorikle de onaylanacak şekilde, Batı'ya yaklaşık dört asırdır devam eden daha huzurlu bir ülke ve coğrafya algısıyla ciddi avantajlar sağlamıştır. Benzer realite, Doğu'ya ise düşmanı da kahramanı da kendi içinden çıkaran kaotik bir manzara şeklinde yansımıştır. Örtük veya aleni şekilde güvenliğe yansıyan bu “realist ortodoksiye”³⁹ ve

³⁷ Bakan ve Şahin, Uluslararası Güvenlik Yaklaşımlarının Tarihsel Dönüşümü ve Yeni Tehditler, *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 4:2, 2018, s. 135/152.

³⁸ Kenneth N. Waltz, *Uluslararası Politika Teorisi*, (çev. Osman S. Binatlı, ed. Çınar Özen), Phoenix Yayınları, Ankara, 2015, s. 129.

³⁹ Ken Booth, *Dünya Güvenliği Kuramı*, (çev. Çağdaş Üngör) Küre Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 2012, s. 7-8.

takipçisi politikacılara dönük zaman zaman geliştirilen meydan okumalar ise genellikle toplumlara özgü ayrışmalara zemin hazırlamıştır. Bu anlamda 21'inci yüzyılın ilk çeyreğinde de küresel güç isteğindeki bazı Batı ülkelerinde uygulanan realist iç ve dış güvenlik uygulamaları, dünyanın yaşam motivasyonunu veya beka kaygısını Batı Dünyasında farklı, Doğu'da farklı etkilemiştir.

Bilhassa son iki asırda, insani değerlerin ve uluslararası hukukun iyice etkisini kaybedişi, realist yaklaşımın, “Devletler yalnız kendilerine güvenmek zorundadır.” varsayımını daha tercih edilebilir kılmaktadır.⁴⁰ Hatta modern sürecin yakın zaman dilimlerinde, değil sadece devletler, çok sayıda güçlü insanın, grubun ve kurumun dahi bu paradigmayı hayata geçirdiğine tanık olunmaktadır. Nitekim 2020'li yıllarda da her geçen yüksek bir tonla dillendirilen “Paran veya gücün kadar ayakta kalırsın, düşenin dostu olmaz ve kendinden başkasına güvenme...” şeklindeki motto ifadeler de bu gerçeğin bir tür dışa yansımalarıdır. Bu ruh halinin ilgili yazın alanına yansısı ise “*self-help*” (kendi kendine yardım) ve “kendi başınalık”⁴¹ gibi kavramlar üzerinden genişlemiştir. Dolayısıyla bu çizgide sınırları her geçen gün genişleyen yeni risk, tehdit ve tehlikelere karşı evde, işte ve sokakta veya günün herhangi bir yer ve zaman diliminde artan korunma ihtiyacı, ilave güvenlik arayışıyla özel güvenliğe olan ilgiyi de gün geçtikçe büyütmektedir. Bu bağlamda bugün de ekonomik güç oranınca yükselen ultra güvenlik talebi; alarmlı, kameralı, şifreli, hassas sensörlü ve çok sayıda badıgardlı (*bodyguard*) koruma çemberiyle özel güvenliği de kapitalist ekonominin vazgeçilmesi kılmaya devam etmektedir.

Bu dolayında Amerika, Rusya, Çin ve Türkiye gibi realist güvenlik yaklaşımını elden bırakmayan bazı ülkeler, 21'inci yüzyılın ilk çeyreğinde de özel güvenlik sektörünü, iç güvenliğin neredeyse her başlığında devreye sokarak güvenlik hedeflerini perçinlemektedirler.⁴² Bu bağlamda Türkiye de sektöre daha liberal bir felsefeyle yaklaşarak sektörü ekonomik kazanca dönüştürme arayışındaki ülke görüntüsü vermektedir. Bu tutum, doğru vizyon ve misyonla realist, neorealist, idealist ve liberalist eylem ve söylemlerle de pazarlanarak iç ve dış güvenlikte toplam kalite ilkelerine uygun

---

⁴⁰ Karabulut, *Güvenlik: Küreselleşme Sürecinde Güvenliği Yeniden Düşünmek*, s. 63.

⁴¹ Açıkmüşe, “Strateji ve Güvenlik Kavramları”, s. 85

⁴² Mustafa Aydın, “Türkiye’de Strateji ve Güvenlik”, Mustafa Aydın ve Ahmet Haluk Atalay, (ed.), *Strateji ve Güvenlik*, AÖF Yayınları, Eskişehir, 2013.

sergilendiğinde Türkiye'nin küresel güç arayışında yeni ve önemli bir imkana daha kavuşabileceği söylenebilir.

Kısaca, bir ülkenin gelecek tasarımı ve güvenlik vizyonu birbirinden bağımsız olmayıp, her ikisinin eşgüdümüyle toplumun huzur ve refah iklimi kalıcı kılınabilir. “Bu yüzden güvenliğimiz için yeterince güçlü bir iktidara [eğitim ve güvenlik gücüyle]⁴³ ihtiyaç vardır.”⁴⁴ görüşünü paylaşan realist yaklaşımının özünde devletin ve insanın huzur ve asayiş ihtiyacına olan vurgu öne çıkmaktadır. Bu anlamda özel güvenlik de eğitilmiş ve donanımlı güvenlik personeli ve güncel elektronik sistemlerle güçlendirilerek devlet ve vatandaş nezdindeki itibarını yükseltebilir. Ancak, özel güvenliğin, pek çok ülkede birey, grup ve kurum gibi müstakil unsurların istek ve gücüne göre şekillenen çok yönlü/başlı bir sektör olmaya devam edişi, realist kuramın sunduğu alana rağmen, altı çizilen avantajları da engelleyebilir. Bu dolayında Türkiye'nin uluslararası ilişkilerde öne sürdüğü “akıllı uyum” ve esnek rekabet” politikası⁴⁵ ise iç-dış güvenlik zemininde de uygulanarak ideal seviyede bir hizmete ulaşılabilir.

2.2. Neorealistler ve Kopenhag Ekolü Açısından Özel Güvenlik

Neorealizm ve Neo-Marksist düşünce, önemli oranda ekonomi ve politik unsurların yön verdiği sistemlerin anarşik yapısını çalışmalarının merkezine almıştır.⁴⁶ Bu bakışla, askerî güç odaklı yaklaşımlar tartışılmaya ve bu sistemin sorun üreten yapısı giderilmeye çalışılmıştır. Bu dönüşümün öncülüğünü yapanlardan B. Buzan, Waever ve Waltz gibi düşünürler, 1990'lı yılların güvenlik yaklaşımına öncü olurken,⁴⁷ ardıl akademik açılımlara da önemli oranda esin kaynağı olmuşlardır.⁴⁸ Bu çabalara rağmen, hedeflenen nitelikte güvenlik uygulamalarına ulaşamadığından, konu üzerindeki yeni arayışlar bundan sonra da devam etmiştir.

⁴³ Yazarın eklediği kısımdır.

⁴⁴ Mark Neocleous, *Güvenliğin Eleştirisi*, (çev. Tonguç Ok), Notabene Yayınları, Ankara, 2014.

⁴⁵ Alperen Kürşad Zengin ve İlyas Topsakal, “Büyük Stratejilerde Örüntü: Türkiye-Rusya İlişkilerinde Akıllı Uyum ve Esnek Rekabet”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 18:42, 2022, s. 387-410.

⁴⁶ Hough'tan akt. Karabulut, *Güvenlik: Küreselleşme Sürecinde Güvenliği Yeniden Düşünmek*, s. 63.

⁴⁷ Başar Baysal ve Çağla Lülecı, “Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 11:22, s. 61-96.

⁴⁸ Peter Hough, *International Security Studies: Theory and Practice*, First Published: Routledge (Taylor&Francis Group), London and New York.

Nitekim ortalama yirmi yıl arayla (1914-18 ve 1939-45) gelişen iki genel ve müteakip bölgesel savaşların da engellenemeyişi, hem ülke içi hem de uluslararası güvenlikte özelleş(tiril)me sürecini hızlandırmıştır. Bilhassa, Soğuk Savaş Dönemi'nde (1945-1989) dünyanın iki gücünün, ağırlıklı olarak realist akımın teziyle örtüşür şekilde girdiği ekonomik, siyasi ve nükleer rekabet, güvenlik disiplininde yeni iddialara yol açmıştır.⁴⁹ Bu paralelde, bir yandan da uluslararası güvenliğin dönüşümünü (*Evolution of International Security Studies*) içeren sosyal, ekonomik ve politik temalı arayışlar hızlanmıştır.⁵⁰ Bu doğrultuda öncelikle İngiliz, Aberystwyth, Paris ve Kopenhag ekolleri etrafında akademik sahaya yansıyan yeni güvenlik yaklaşımlarının altı çizilebilir. Bunlardan Kopenhag ekolü, iç güvenlik çalışmalarının merkezine, kimlikleri ve farklılıkları koymuştur. Özellikle Barry Buzan, Jaap de Wilde ve Ole Waever'in öncülük ettiği bu ekol kapsamında özel güvenikleştirme politikaları da hızlanmıştır. Gün geçtikçe özel güvenliğe olan talebi artıran bu genişleme, iç güvenlikte yeni tedarik yöntemi olan şirketlerin de önünü sonuna kadar açmıştır.⁵¹ Ancak, süreçte yaşanan acelecilik, bu kez de özel güvenikleştirilen başlıklarda hukuki ve insani sorunların doğmasına, hatta bu sektörün, "savaş köpekleri" (*dogs of war*) gibi bir hayli pejoratif nitelemelerle anılmasına yol açmıştır.⁵² Böylece gerek ülke içinde gerekse küresel çerçevede güvenikleştirilen başlıklarda orta noktada buluşulmadığından küresel çapta da yeterince güven veren güvenlik ortamı tesis edilememiştir.

Bu duruma yol açan bir diğer etken ise bu süreçte kişi, kurum ve ülkelerden biri veya birileri, kişi korumayı özel güvenikleştirirken, bir diğeri konutu veya çalışma ofisini güvenikleştirmiştir. Yine, ülkelerden bir diğeri, kurum güvenliğini özel güvenikleştirirken, bir başkası, buna ihtiyaç duymayıp, önceliği olan su ve enerji arzını özel güvenliğe eklemiştir. Kimi kişi ve ülkeler ise şahsi yarar veya kamu güvenliğine yol açan sorunlu her başlığı özel güvenikleştirerek polislin üstesinden gelmekte zorlandığı kimi başlıkları da bu sektöre havale etmiştir.⁵³ Türkiye örneğinde konuyu biraz

---

⁴⁹ Küçüksolak, "Güvenlik Kavramının Realizm, Neorealizm ve Kopenhag Okulu Çerçevesinde Tartışılması", s. 201

⁵⁰ Lene Hansen ve Barry Buzan, "Beyond The Evolution of International Security Studies", *Security Dialogue*, 41:6, 2010, s. s. 662-663.

⁵¹ Ole Wæver, "Politics, Security, Theory", *Security Dialogue*, 42:4-5, 2011, s. 465-480.

⁵² Robert Mandel, "Privatization of Security", *Armed-Forces&Society*, 28:1, 2001, s. 129-151.

⁵³ Nebi Miş, "Güvenikleştirme Teorisi ve Siyasal Olanın Güvenikleştirilmesi",

daha detaylandırmak gerekirse, kamu kurumları ve özel kuruluşlardan bazısı, giriş-çıkış öncelikli bir özel güvenlik uygulamasına sahipken, bir diğer grup ise bununla birlikte personel, otopark ve çevre güvenliği boyutuyla da sektörden hizmet alımına sahiptir. Bu çerçevede gelişmiş ülkeler risk, tehdit ve tehlike gördükleri neredeyse her alanı özel güvenlikleştirerek daha nitelikli bir iş ve sosyal hayat ardında oldukları izlenimi verirken, gelişmekte olan çok sayıda ülkede ise iş hayatı ve kâr beklentisine göre istihdam edilen bir özel güvenlik anlayışı dikkat çekmektedir. Bir diğer açıdan ABD, Rusya ve Türkiye gibi bazı ülkeler ise kendilerine özgür ulusal ve uluslararası misyon ve vizyonlarından kaynak şekilde kolluğu ve orduyu rahatlatıcı pek çok görevi özel güvenlikleştirirken, Asya ve Afrika kıtalarında yer alan kimi ülkeler; liman, havalimanı ve petrol, doğalgaz ve baraj gibi enerji ve su başlıklı konuları, yabancı özel güvenlik şirketleri kanalıyla güvenlikleştirmeyi tercih etmişlerdir. Bu dolayında az da olsa kimi ülke, vatandaş grubu ve kurum-kuruluş ise, 2023 yılı koşullarına rağmen, özel güvenliğe ayrılan bütçenin gereksizliğine inanarak sektöre mesafeli davranabilmektedir.

Konuya ilişkin bir kez daha teorik kulvara geçmek gerekirse, sosyal konstrüktivizm (inşacılık) temelli geliştirilen güvenlikleştirme odaklı çözümler, Kopenhag Okulu temsilcileriyle iyice genişletilmiştir.⁵⁴ Politik, ekonomik, çevresel, toplumsal ve diğer insani sorunları da gündem yapan bu grup, ileri zaman dilimlerinde Avrupa ile Amerika'yı da aşacak şekilde çalışmalarını, özel güvenlikleştirmeyi de etkileyecek şekilde, makro güvenlikleştirme (*macrosecutisation*) kavramıyla nitelmiştir.⁵⁵ Bu eğilim, Batı coğrafyasında güvenlik sektöründe ekonomi ve askerî parametrelerde rahatlamaya yol açarak gerek siyasi gerekse ticari hedeflerle eşgüdümlü kârlı bir araç şeklinde kullanılmıştır. Hatta söyleme ve yazın alanına yansıyan yönüyle; bireyin, kurumun ve insanın öncelenmeye başladığı bu uygulamalar, bugün de "insan merkezli" güvenlik yaklaşımı imajıyla ilgi çekmeye devam etmektedir.⁵⁶ Bu çerçevede özel güvenlik çatısı altında da tasniflenmeye devam eden birey ve toplum güvenliği konusu ve ara başlıkları, küresel ve yerel ölçekte iş hacmini artırarak politik, ekonomik, askerî,

---

Akademik İncelemeler Dergisi, 6:2, 2011, s. 349.

⁵⁴ Brooks ve Smith, *Security Science: The Theory and Practice of Security*, s. 11-12.

⁵⁵ Barry Buzan ve Ole Waever, "Macrosecutisation and Constellations: Reconsidering Scale in Securitisation Theory" *Review of International Studies*, 35, 2009, s. 253.

⁵⁶ Brauch, "Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü", s. 6

toplumsal ve çevre başlıklarında yeniden tanımlanmaya çalışılmaktadır.⁵⁷ Bu doğrultuda özel güvenliğin eğitim başlığında nükseden sorunları ve insan kaynağının genellikle güvenliğe doymun ya da bu kavrama çok yönlü yabancı ve uyumsuz insan kümesinden oluşması ise yeterince güvenli ve huzurlu ortamların oluşturulmasının önünde engel olmuştur. Hatta çok sayıda ülkede nicelik ve nitelik ilişkisi sorunlu, hatta kopya görünümü veren bu sektör,⁵⁸ huzursuz ve güvensiz toplum yapısının göstergesi olarak da kabul görebilmiştir. Bu durumu aşmak adına görevli personelin niteliğini dar bir meslek bilgisiyle ve alelacele bir çabayla artırma çabaları ise genellikle sonuçsuz kalmıştır.⁵⁹

Özetle, son iki asırda güvenlik-savunma konularındaki yeni arayışlar, iç güvenlik birimlerine de yön verecek şekilde genişleyerek idealizm, konstrüktivizm, post-kolonyalizm, feminizm ve post-yapısalcılık gibi açılımlarla giderilmeye çalışılmıştır.⁶⁰ Bu çerçevede Richard Ullman ve Barry Buzan gibi düşünürler ile idealist yaklaşımın bazı temsilcileri, güvenlik tanımında güncelleme arayışına girerek sürece katkı sağlamışlardır.⁶¹ Elbette bu çalışmaların özel güvenlik pratiğine de dolaylı yollardan yansımaları olmuştur. Özellikle son çeyrek asırda bir hayli değişen dünya koşullarıyla birlikte genişleyen güvenlik ihtiyacı, “standart güvenlik ikilemi” ve “sosyal güvenlik ikilemi” (*waever and others 1995: 839*)⁶² gibi bakışların da etkisiyle özel güvenikleştirmeyi hızlandırmıştır. Bu bağlamda görülen sıkıntılardan biri de ülke, kurum, kuruluş veya örgüt, özel güvenikleştirmeye mekân, personel ve çevre gibi kimi başlıkları güvenlik çemberine sokarken, bu durum, rakip veya muadil özneleri de harekete geçirerek yeni bir rekabetin önünü açabilmiştir. Daha açık bir cümleyle, bir tarafın aşkın özel güvenikleştirme politikası, karşı tarafta da yeni bir tedirginliğe yol açarak daha ileri düzeyde

⁵⁷ Mathias Albert ve Barry Buzan, “Securitisation, Sectors and Functional Differentiation”, *Security Dialogue*, 42:4-5, s. 412-413.

⁵⁸ René Guénon, *Niceliğin Egemenliği ve Çağın Alametleri*, (çev. Mahmut Kanık), Erkam Yayınları, İstanbul, s. 71-73.

⁵⁹ Alpkutlu, *Gelecek Kaygısı Bağlamında Çocuk Eğitimi ve Güvenliği Ya da Cahilliğe Yergi*, s. 7.

⁶⁰ Barry Buzan, “The English School: A Neglected Approach to International Security Studies”, *Security Dialogue*, 46:2, 2015, s. 126.

⁶¹ David A. Weaver ve Patricia P. Martin, “Social Security: A Program and Policy History”, *Social Security Bulletin*, 66:1, 2005.; Engin İ. Erdem, “İnsani Güvenlik Kavramı Bağlamında Çevre Güvenliği”, *Akademik Bakış*, 10:19, s. 258.

⁶² Ole Waever vd., “Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe” *Slavic Review*, 54:3, 1995, s. 839.

bir arayışla yanıtlanmıştır. Bu durum, 21'inci yüzyılda da sayısız örnek üzerinden hem ulusal hem de uluslararası güvenlikte karşılık bularak “en kötüsünü farz etmek” (*worst-case thinking*), “öldür ya da yok ol, ya önce saldır ya da yok olma riskini göze al”⁶³ ruh haliyle mevcut güvenlik sarmalını daha da büyütmektedir.

2.3. İdealizm Açısından Özel Güvenlik

İnsan aklı, gönlü ve ruhu, yaşam akışını belirleyip yorumlamada öne çıkan eşsiz kaynaklardandır.⁶⁴ Bu çerçevede güvenlik de fiziki, psikolojik ve sosyal boyutlar başta olmak üzere, insan yaşantısının hem etkileyeni hem de etkileneni oluşuyla öne çıkmaktadır. Nitekim bu çizgideki diyalektik, teorik olarak da sosyal bilimler çatısı altında alanını genişletmeye devam etmektedir.⁶⁵ Geleneksel dünyanın bilgi birikimi üzerinde şekillenen bu özdeki kazanımda I. Kant, H. Grotius, J. Lock, J. Bentham, J.S. Mill ve E. Carr gibi aydınlanma sürecinin düşünürleri de önemli katkılar yapmıştır. Bu bağlamda idealizm ise olguyu, birey merkezli ele alıp kolektif güvenlik anlayışı içinde değerlendirmiştir. Bu çerçevede, idealizm veya “realist-transnasyonalist”⁶⁶ yaklaşım, insan türünün yapısal olarak iyi olduğunu, ancak, onu olumsuzluklara iten etkenlerin, kötü koşullar oluşuna odaklanarak özel güvenliğe kapı aralamıştır.

Bu özde idealizm, “evrensel barış önermesi” mottosuyla dünyanın nizam ve intizamı için bireyi ve devleti aşan kontrol mekanizmalarının varlığına da meseleyi indirgemıştır. Bu çıkışta bilhassa ABD başkanlarından Woodrow Wilson’un ABD hegemonya anlayışına⁶⁷ ilham kaynağı görülen tezi dikkat çekicidir. Nitekim II. Dünya Savaşı Dönemi ve sonrasında da ABD’nin

⁶³ Herz'den akt. Ali Bilgiç, “Güvenlik İkilemi’ni Yeniden Düşünmek Güvenlik Çalışmalarında Yeni Bir Perspektif”, *Uluslararası İlişkiler*, 8:29, 2011, s. 125

⁶⁴ Abdulkadir Çüçen, “İdealizm Nedir?” <https://www.youtube.com/watch?v=o1MPO5ozLd4>, erişim 01.11.2022.

⁶⁵ Burak Tangör, “Kuramsal Tartışmalar Işığında İnsan Güvenliği ve Politikaları”, *Uluslararası Hukuk ve Politika*, 8:30, s. 59-92, 182, 2012, s. 1-7.

⁶⁶ Ahmet Yorulmaz, “Değişen” Uluslararası Güvenlik Algılamaları Bağlamında Türkiye-Yunanistan İlişkilerinde “Değişmeyen” Güvenlik Paradoksu”, *Balkan Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 3:1, 2014, s. 116.

⁶⁷ İtalyan düşünür Gramsci tarafından kullanılan hegemonia sözcüğü (1930), Antik Yunanlılarda lider anlamına gelen “hdgemon” kelimesine dayandırılmaktadı. Bauer'den akt. Özgür Körpe, Reading the USA through the Strategy Documents: The Analysis on the Change of Hegemonic Security Understanding, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 18:42, 2022, s. 265-266.

mutlak üstünlük hamlesi; askerî, ekonomik ve siyasi olarak dünyanın büyük çoğunluğu tarafından da kabul edilmiştir.⁶⁸ Hatta bu, aynı çağda teşkil edilen Birleşmiş Milletler (BM) başta olmak üzere, Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Akdeniz Güvenlik İşbirliği Teşkilatı (AGİT) ve Türk Devletleri Teşkilatı (TDT) gibi küresel örgütler aracılığıyla da adım adım genişle(til)miştir.⁶⁹ Haliyle idealizm penceresinden de özel askerî güvenlik sektörüne bakıldığında liberal ekonomi, özgürlükçü siyasal açılımlar ve çokkültürlü yaşam eğilimi gibi başlıklar, özel askerî güvenikleştirmeyi iyice genişletmiştir. Bir yandan da bu eğilimin dünyanın ne kadarını güvenli kıldığı veya kimler için kârlı bir ekonomik performansa dönüştürdüğü noktasındaki tartışmalar ve itirazlar ise devam edegelmıştır.

Sonuç itibariyle, idealistlerin, ulusüstü kuruluşlar eliyle sağlanacağını ileri sürdükleri güvenlik yaklaşımları, söylem ve eylemde çeşitli tezatlıklar barındırmaktadır. Özellikle ABD'nin güvenlik vizyonundan ulusal ve uluslararası pratiğe yansıtılan bu duruma özel güvenlik şirketleri de aracı kılınabilmiştir. Örneğin, yüzlerce ABD kaynaklı özel askerî şirketin NATO, BM, AB, AGİT ve benzeri örgütlerin güvenlik ve koruma hizmetinde rol üstlenmesine rağmen, bu kuruluşların hem mekân bazında hem de misyonları icra etme boyutunda zaman zaman yaşadıkları zafiyetler de bu durumun bir resmi görünümündedir. Dolayısıyla, ister öngörülmüş isterse öngörülmemiş olsun, yaşan bu tür güvenlik sorunu veya ikilemi, bu örgütlere bel bağlamış dünyanın gelişmekte veya gelişmemiş pek çok ülkesinin iç güvenliğini de etkileyerek yeni komplikasyonlara yol açmıştır. Bu dolayımında sık sık tartışma konusu olan ABD'nin ulusal güvenliği ve insan hakları ihlalleri sorununa, zaman zaman özel güvenlik şirketleri de dahil olabilmektedir. Bu çıkmazı çözmeye adına geliştirilen arayışlar ve “radikal çözüm” iddiaları ise⁷⁰ özel güvenikleştirme önceliğiyle çok sayıda ülkede hız kesmeden devam ederken idealistlerin tezleri de misyon ve vizyon olarak kullanabilmektedir. Özellikle terör, insan hakları ve demokratik değerlere dönük artan tehditler, bu süreci pozitif etkileyerek sektörün gelişmesine alan açmaktadır. Bu bağlamda Türkiye’de de özel güvenikleştirme, nitelik-nicelik dengesinin

---

⁶⁸ Körpe, age, s. 265-266.

⁶⁹ Yorulmaz, age, s. 113-114.

⁷⁰ Ken Booth, *Dünya Güvenliği Kuramı*, (çev. Çağdaş Üngör), Küre Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 2012.

korunamadığı iddiaları veya uygulamaları eşliğinde can alıcı tartışmalarından birisi olmaya devam etmektedir.

2.4. Yeni Güvenlik Yaklaşımları Açısından Özel Güvenlik

Tarih süzgecine takılan güvenlik uygulamaları ile modern güvenlik kuramları, postmodern evrede de insanın güvenlik ve özgürlük ihtiyacını gidermede önemli rol oynamıştır. Bu anlamda genelgeçer güvenlik teorilerinden realizm, devlet güvenliği odaklı savaş veya güç; neorealizm, anarşi ve idealizm ise özgürlük ve barış gibi kavramları argümanlarının odağına yerleştirmiştir. Bu kuramlar dışında daha spesifik noktalara odaklanan tali görüş ve düşünürleri ise⁷¹ güvenlik kavramındaki esas dönüşümün 1970'e başladığını iddia ederek⁷² nüfus, kadın, çocuk, gıda ve çevre gibi konulara eğilmiştir.⁷³

Bu çizgide özellikle kırılma noktalarından görülen Soğuk Savaş Dönemi'nin saldırı ve savunma teknolojisi odaklı denge veya caydırma siyasetinin son bulmasıyla birey, inanç ve kültürel öğeleri merkeze alan özel güvenlik tasvirleri hız kazanmıştır.⁷⁴ Öyle ki bu süreç, "Güvenlik Çalışmalarının Rönesansı" (*The Renaissance of Security Studies*) başlığıyla karşılık görerek ilgi alanını büyütüştür. Nitekim McSweeney de güvenlik kavramının soyut, netameli ve göreceli yönüne vurgu yaparak bu eğilimi açıklamaya çalışan isimlerden biri olmuştur.⁷⁵ Bu çizgide yeni bir trende yol açan 1980-90 arası zaman dilimi ise realizmin etkisinin kırıldığı plüralist dönem olarak görülmüştür. Özellikle Soğuk Savaş sonrası süreç, geleneksel, genişleme(t)ci ve derinleştirmeci olarak nitelenen yeni açılımlara şahitlik etmiştir.⁷⁶ Yine bu çerçevede ileri sürülen inşacı, post-kolonyalizm, feminizm, post yapısalcılık, postmodernizm, eleştirel tutum ve yapısalcı yaklaşım gibi açılımlar da özel güvenliği besleyen yönüyle konuşulmaya ve tartışılmaya devam etmektedir.⁷⁷

⁷¹ Karabulut, *Güvenlik: Küreselleşme Sürecinde Güvenliği Yeniden Düşünmek*, s. 72.

⁷² Açıkmeşe, "Strateji ve Güvenlik Kavramları."

⁷³ Mathews'ten akt. Shahin Malik, "Framing a Discipline", *International Security Studies: Theory and Practice*, First Puplicated: Routledge (Taylor&Francis Group), London and New York, 2015, s. 5-6.

⁷⁴ Buzan, "The English School: A Neglected Approach to International Security Studies", s. 132.

⁷⁵ Bill McSweeney, *Security, Identity and Interests: A Sociology of International Relations*, Cambridge University Press, Cambridge, 1999.

⁷⁶ Baysal ve Lüleci, "Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi", *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, s. 70.

⁷⁷ Dönmez'den akt. Ayşegül Uğuz, "Liberalizmde Güvenlik Kavramı ve Uluslararası

Bu temadaki çalışmaların ve argümanların gerekçelerine bakıldığında ise genellikle SSCB'nin dağılmasıyla başlatılan Soğuk Savaş Sonrası Dönemde hızlanan liberalleşmeyle yaşanan “özelleştirme çağı” veya furyasının altı çizilmiştir⁷⁸. Müteakiben hızlanan küresel çaptaki katı ve ılıman gerilimlerin⁷⁹ yol açtığı dinamik dost-düşman ayrışması ve din motifli yeni dost-düşman tanımları; çok kutuplu, terör aparatlı ve özel güvenlik araçlı açılımın önünü olabildiğince açmıştır. Özellikle son elli yılda antidemokratik temelde eleştirilen taraflarına rağmen bu süreç, iyimser bir grup için barış, refah ve iş birliği dönemi görülmüşken, 11 Eylül Terör Saldırıları ile ilişkilendirilen bir grup kişi, kurum ve devlet için ise baskı, korku ve nefret dönemine dönüşmüştür. Bu resim, Türkiye tarafından ise, Sovyet tehdidinin yerine İslam'ın konulduğu eleştirisiyle, İslamofobi kavramı üzerinden “ötekileştirici bir kurgu görülerek bu yönde karşıt bazı tezler zemin hazırlamıştır.⁸⁰ Nitekim son çeyrek yüzyılda Orta Doğu özelinde yaşan çatışmalar da bu okumayı destekler sonuçlar doğurmuştur ki bu tür yöndeki gelişmeler devam etmektedir. Özellikle son birkaç yılda neredeyse tüm kıtalara sıçrayıp Orta Doğu, Balkanlar ve Kafkaslar gibi coğrafyalar spesifikinde gündem olan “radikal İslam” söylemi ve “vekâlet savaşlarının” gerilimde özel güvenlik de araçsallaştırılarak sürecin popüler kontrol aracı haline gelişine olanak sağlanmıştır.⁸¹

Kısaca, dünyanın son iki asrının genel güvenlik manzarası, önemli oradan Batı'nın yön verdiği küresel hamlelere koruyuculuk yapan yaklaşımlarla şekillenmiştir. Bu gelişmeler, genel olarak iç güvenlikte idealist, uluslararası güvenlikte ise görece realist kuramı doğrular pratiklerle özel güvenliğe de yansıtılmıştır. Bilhassa özel güvenikleştirmenin, güvenlik ihtiyacını, yüksek kâra dönüştürme fırsatı yaratması ve en az hukuki sorumluluk doğuran boşluklar barındırması, tercih edilmesinde etkili unsurlar olmuştur. Diğer yandan, sektörün demokrasi ve insan hakları odaklı gelişen meselelerine dönük Birleşmiş Milletler ve AB/D odaklı bazı küresel örgütlerce

---

Güvenliğe Getirilen Çözümler”, *V. Uluslararası Kongresi* (12-15 Mayıs 2016), Bildiriler Kitabı II, ss. 85-98, 2016, s. 87/10.12658/TLCK.5.2.B006.

⁷⁸ Robert Mandel, “Privatization of Security”, *Armed-Forces & Society*, 28:1, 2001, s. 129-151.

⁷⁹ Küçüksolak, “Güvenlik Kavramının Realizm, Neorealizm ve Kopenhag Okulu Çerçevesinde Tartışılması”, s. 199

⁸⁰ Deepa Kumar, *İslamofobi: İmparatorluğun Siyaseti*, (çev. Işıl Alatl), Pınar Yayınları, İstanbul, 2016.

⁸¹Engy Moussa, “Privatizing Security and Authoritarian Adaptation in the Arab Region since the 2010–2011 Uprisings”, *Contemporary Security Policy*, 44:3, s. 478-480.

geliştirilen yönlendirici-kontrol edici örgüt, proje ve akademik çalışma ise hizmetin sıkıntılarını gidermeye kâfi gelmemiştir. Kaotik yanlar da barındıran bu konu, Batı ve Türkiye arasında son yıllarda yaşanan siyasi, ekonomik ve sosyolojik bazı çekişmelerin de kimi zaman sebebi kimi zaman ise sonucu olarak görülebilmektedir.

Sonuç ve Tespitler

Tarih şeridinde yaşanmış güvenlik olayları, çalkantılı insan ve devlet yapısının en kritik gelişmelerini içerir. Geleneksel dönemi savaş, cinayet, suikast ve hırsızlık gibi bilindik birkaç terimle dışa yansıyan bu çalkantılar, Aydınlanma Dönemi ile başlayan yaşam koşullarıyla ise hayli dinamik ve bir o kadar çetrefilli güvenlik olgusuna yol açmıştır. Bu çerçevede mazinin büyük kesiti, realist güvenlik kuramına konu güvenlik, savunma ve koru(n)ma olaylarıyla açıklanırken, modern evre ise bir hayli çeşitlilik arz eden pratik ve teorik gelişmeyle anlaşılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda hem geleneksel hem de modern evreyi yansıtan güvenlik tedarik yöntemlerinden biri de kişi/grup bütçesiyle finanse edilen özel güvenlik formu olmuştur. Geleneksel yaşantıda da izi ve etkisi belirgin ve daha sade görülen bu hizmet, modern evreye daha profesyonel bir sektör görüntüsüyle yansıtılmıştır. Hatta geleneksel toplum yaşamında genellikle fiziki güç, kabiliyet, asabiyet, maddi güç ve siyasi inisiyatif yönlerinden üstün olanların talebine göre informal işletilmiş olan özel güvenlik, modern yaşam akışına ise daha prosedürel, bir o kadar da netameli bir organizasyon olarak formüle edilmiştir. Şöyle ki klasik yaşam akışında ağırlıklı olarak kan bağı, dini pozisyon, kurumsal statü, ekonomik üstünlük ve siyasi konum kaynaklı gelişen korunma-iltiyaz ilişkisi, post-modern akışta ise özgürlük, kültürel çeşitlilik ve ekonomik üstünlük ekseninde şekillenen sözleşmelerle ilerlemiş ve kuramsal havuza yansıtılmıştır. Özellikle tarih akışının son iki asırlık yaşam akışında adım adım profesyonelleşme eğilimine giren bu sektör, büyümesini sürdürerek 21'inci yüzyılın da dominant hizmetlerden biri olmuştur. Süreçte, özellikle liberal siyasi ve ekonomik paradigmadan etkilenmeye devam eden özel güvenlik, klasik devlet erkinin caydırıcı ve cezalandırıcı güvenlik tarzının aksine, kişi iradesi merkezli esnek ve örtük güç kullanımı tercihiyle iç güvenlikteki yayılımını sürdürmüştür. Nitekim bugün de serbestiyetçi ve ücretli güvenlik politikası güden bu sistem, çok sayıda ülke iç güvenliğindeki potansiyelini artırmaya devam etmektedir.

Özellikle sanal eğilimli mevcut hayat akışında, bir yanda anlık korunan kişi sayısı artış gösterirken, diğer yanda, hayati bir meselede dahi dakikalarca

kamu güvenliğine ulaşamayan büyük bir insan kümesi öne çıkmaktadır. Hatta bu tema, ekonomisi ve demokrasisi zayıf kimi ülkelerde, finansal olarak güçlü kişi ve örgütlerin özel güvenlik zırhı üzerinden genel kamu güvenliğini dahi tehdit edebildiği görüntülere yol açabilmektedir. Özellikle Asya ve Afrika kıtalarında konumlanan kimi ülkelerin kamusal ve özel yaşam alanlarındaki çifte standartlı özel-güvenlik ve koruma resimleri, Orta Çağ derebeylerini veya Yeni Çağ ayanlarını dahi aratmayacak imtiyazlara aracılık ederek sektör kalitesini iyice bozmaktadır. Hatta bu durum, ilgili kimi toplumların özellikle orta ve alt tabakalarına bir çeşit tedirginlik olarak yansiyabilmektedir. Hatta bu tür politikalar, gelişmiş bazı ülkelerin aksine, gelişmekte olan ülkelerde yol açtığı kısır döngüyle küresel ve bölgesel çapta daha nitelikli özel güvenlik arayışını da baltalayabilmektedir. Bir kısmı, vatandaşın ekonomik pozisyonuyla alakalı görülen bu sorun, basın-medya odaklı tartışmaların yanı sıra güven vermez özel güvenlik imajıyla sık sık akademik çalışmalar üzerinden de sorgulanabilmektedir. Ağırlıklı olarak, eğitim sistemi sorunlu ve demokrasisi zayıf ülkelerde yansımaları trajik olabilen bu konu, “paran veya konumun kadar güvenlik” kabulüyle gelişmiş ülke uygulamalarında da imtiyazlı kişi ve örgüt güvenliğinin, kamu güvenliğinin önüne geçişiyle eşit güvenlik duygusunu ve beklentisini sarsabilmektedir.

Bu açıdan, ülke içi özel güvenikleştirmeye hak, hukuk ve nitelik parametrelerinden ışık tutulduğunda ise güvenlik, özgürlük, eşitlik ve hukuk karnesi değişken şirket, personel ve ülke fotoğrafları ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda adı sıkça anılan ABD (Blackhawk'ın yol açtığı kötü imaja rağmen), İngiltere (Çocuğun yüzüne ayaklarıyla basan özel güvenlik personeli fotoğrafına rağmen), Rusya (Özel askerî güçler parametresinde gelişen Wagner isyanına rağmen) ve Türkiye (SADAT üzerinden gelişen politik tartışmalara rağmen) gibi bazı ülkeler, sektörde maksimize ettikleri finansal kaynak ve personel potansiyeliyle özel güvenliği iç-dış güvenlikte daha kapsamlı değerlendirme arayışında görünmektedirler. Ancak bu ülkeler, sektörün bilhassa askerî kanadında verdikleri yozlaşmış veya kalitesiz hizmet görüntüsü, iç güvenlikte de özel güvenliğin niteliğini ve gidişatını olumsuz etkileyebilmektedir. Örneğin, bu gibi ülkelerde askerî sahada da görev üstlenen bazı şirketlerin, bağlı olduğu devletin hukuk paradigmasını ve itibarını görmezden gelen uygulamaları, iç güvenlikte de koruma hizmeti satın alan kurumda, örgütlerde ve kişilerde tedirginliğe yol açabilmektedir. Nitekim bugün de İngiltere, İsviçre, Hollanda, Portekiz, İtalya ve Almanya gibi çok sayıda Batı ülkesi, muhtemelen bu görselin de etkisiyle, ontolojik ve epistemolojik açıdan sektöre daha hassas yaklaşmakta, güven(lik)li vatandaş

ve ülke profilleriyle uyumlu bir özel güvenlik oluşuma özen gösterir görünmektedirler.

Farklı bir cümleyle, sorunlu taraflarına rağmen özel güvenlik, 21'inci yüzyılda da realist ve neorealist, idealist ve neoidealist kuramlar; Kopenhag, Aberystwyth ve Minnesota ekolleri, liberalist söylemlerden eleştirel, postmodern, feminist ve konstrüktivist akımın tezlerini karşılayan iş hacmiyle dinamizmini korumaktadır. Özellikle kadın, çocuk, kurum, bilgi, konut, gıda ve çevre gibi çok sayıda kavramla ilgi perifesini genişleten bu hizmet, pek çok ülkede vazgeçilmez sektör imajıyla sınırlarını genişletmeye devam etmektedir. Bu dolayında Türkiye de özellikle son çeyrek yüzyılda AB ve ABD ile yaşadığı örtük rekabete özel güvenliği de dahil etme çabasındaki bir ülke görüntüsü vermektedir. Nitekim son yıllarda birkaç askerî şirket üzerinden Türkiye isminin iç ve dış kamuoyunda sıklıkla anılmaya başlanması da bu yönde bir eğilimin oluşuna yorumlanabilir. Bu durumda Türkiye, sektör aleyhinde ulusal ve uluslararası çapta gelişen negatif propaganda faaliyetlerine karşı, iç-dış güvenlik ayırımıyla özel güvenlikte çıtayı yükseltecekse öncelikle bu sektörü, iç politikada değersizleştirmeden, kendine has insan felsefesi ve güvenlik geleneğiyle güçlendirip, marka değeri yüksek bir teşkilatlanmaya kavuşturarak küresel ölçekteki pazar payını artırmak zorundadır. Bilhassa ordu-millet kavramının dünya genelinde eridiği 21'inci yüzyılda, böyle bir refleks, Türkiye iç güvenliğinde de çok parametrelili ciddi bir fırsatın açılmasına kapı aralayabilir. Aksine, mevcut açıkları giderilmeyerek günlük güvenlik açığını giderme aracı görülmeye devam ederse, sektör, hiç beklenilmeyen anlarda, Türkiye'nin de itibarını sarsıcı sabotajlara aracı kılınarak iç güvenlik ve savunma zafiyetine aracı kılınabilir.

Sonuç olarak, dünya döngüsünün ve insan nabzının güvenlik merkezli değiştiği 21'inci yüzyılda yeni güç dengelerinin oluştuğunu veya oluşacağını ileri sürenlerin sayısı her geçen gün artmaktadır. Bu özdeki iddialara gerek ulusal gerekse uluslararası ortamda siyasi, ekonomik ve sosyal yapısı bütün ve ayrışık toplumların yaklaşımı ise farklılık arz etmektedir. Bu bağlamda son yirmi yılda pek çok ülkede artan güvenlik endişesi, hükümetleri, ek önlemler olarak, özel güvenlikleştirmeye dahil, yeni arayışlara zorlamaktadır. Bu arayışların sonuçları ise zikzaklı etkiler gösterebilmektedir. Bu bağlamda güvenlik açığı olan kimi ülkelerdeki özel güvenlik ile polis teşkilatı arasında dışa yansıyan sürtüşmeler ise olgudaki teorik ve pratik muğlaklığın adeta bir görseli görünümündedir. Aslında bu gerçek, Türkiye deneyimine göndermelerde bulunulacak şekilde, bir dönem Osmanlı Türkiye'sinin polis

ve asker teşkilatı arasındaki çekişmeler üzerinden de yeni ile eskinin yol açtığı mücadelenin bir benzeri olarak da okunabilir. Nitekim yeniçeri ocağını kaldırma girişimleri, yeni güvenlik açılımları ve sonuçları özelinde ortaya çıkan dönemin stresli resmi, Türk tarihine toprak, insan ve ekonomik kayıplarla yansıyacak acı gelişmelere yol açmıştır. O halde, bundan sonrası için de bu tecrübeden de maksimum düzeyde dersler çıkarılarak Türkiye özel askerî güvenliğinin imaj ve güven bakımından üst sıralara yükseltilmesi, yüzeysel özel güvenikleştirme iştahıyla değil, teorik ve pratikteki konumunun temellendirilerek sektörün niteliğinin artırılmasına bağlı olabilir. Sözün özü, sınır içi ve sınır dışı risklerin ve çatışma yöntemleri ile öznelerinin birbirine geçtiği 2020'li yıllarda, yüz yıllık hedefler ileri süren bir ülkenin başarılı olmasının parametrelerinden biri de vizyonu güçlü, hukuki temelleri sağlam ve kuramsal havuzdaki misyonu açık özel güvenlik örgütlenmesinde saklıdır.

Summary

When we look at world history, the discourses of the new world are generally expressed as a new era, new order, and new power. In this context, sharp security changes are experienced in many countries that affected this political stream. As a matter of fact, there are frequent statements that such a trend is also taking place in security in the 21st century. Periods of such crossroads can also have three sides in today's individual and social life. One of them is the losers in security; the second is the ascendant, and the third is the one that focuses on maintaining its position in both cases. In this context, when looking at the current global policy indicators, the Türkiye in particular and the West countries in general, advancing on defence and security topics. In this context, the 21st century is being mentioned as the century of Türkiye and China.

At the same time, in the article, we are looking at the modern security picture after summarizing traditional security. Significantly, in the last two centuries, the security picture is expanding on this axis. So, in this study, it is understood that the West has learned a lesson from the traditional world conflicts and has experienced positive lessons for centuries, especially in the middle ages security conflicts. In fact, this situation seems to be preferred in the struggle of the West in the international arena too. However, this paradigm of the West has received serious criticism that it has deteriorated world security, especially in recent centuries and continues to negatively influence the global system. In this spiral of modern security, some developing countries try to find

their way, especially by articulating with Western interests and preventing offering an alternative to this trend. From this point of view, the assumption/s of this article is transformed into a way out with various critical determinations in a way that contributes to the phenomenon in the flow of the study.

To put it more clearly, the West is seen as the architect of modern lifestyle and security. So that some Western countries have formulated security according to this line for developing centuries. The West also implemented hard security policies in defence and soft security policies in internal security. Private security organizations benefited from both aspects in some developed Western countries. The West has prepared the ground for its multi-faceted hegemony by fortifying its defence and attack power through private security. At the same time, it has affected the economies of these countries. On the other side, many underdeveloped or developing countries outside this paradigm and geography couldn't use private security. With this theoretical discourse, while the West has projected more liberal security to the people and countries they see in its own geography, others have applied a form of security exploitation that depicts the realist security approach. For nearly two centuries, this sector/service has seemed to close the gaps in internal and external security in the West, while in developing countries, it seems to make the security chaos even more inextricable.

Despite the two general wars, which can also be read as moves to change the status quo in security in this spectrum, the security power and theoretical guidance of the West continued in the 20th century. However, in the last half-century, some countries ranging from the backward to the developed have been able to challenge these countries. In this context, it seems that Turkey has started a defence industry move, which is unprecedented in the last four centuries and in its own history, but also consolidates its opponents by hardening. However, in Turkish-Islamic societies that give such photographs, the fact that a group of intellectuals and administrators stay away from non-Western policies. Moreover, some young people have difficulty in reading the developments, and the new generation is left to the harmful effects of technology contributes to the operation of the process in favour of Western security practice and theory.

In short, in the 21st century, pursuing hegemony does not seem simple enough to be achieved only with the concept of security or defence-offensive power. Efforts to understand this fact, especially by non-Western societies, require an education-oriented multi-parameter future struggle. In a way, this

study is to deal with the issue from the privatizing security side. It seems that this security rhetoric and practice, which spanned almost a quarter of a century, will be replaced by a new paradigm or leader, whose name has not yet been clearly named, with the Russia and Ukraine War (February 24, 2022). As a matter of fact, Türkiye's constructive and guiding flexible support/competition policy, particularly for its role in the grain corridor, can also be interpreted as the declining hegemonic power of the EU/USA and the rising power of Türkiye, Russia, and China in security or private security.

Çatışma Beyanı:

Araştırmanın yazarı olarak herhangi bir çıkar çatışma beyanım bulunmamaktadır.

Kaynakça

Basılı Eserler

- ABRAHAMSEN Rita ve WILLIAMS Michael C. (2011). *Security Beyond the State: Private Security in International Politics*, Cambridge University Press, New York.
- AÇIKMEŞE Akgül (2013). "Strateji ve Güvenlik Kavramları", (ed.) Mustafa Aydın ve Ahmet Haluk Atalay, *Strateji ve Güvenlik*, AÖF Yayınları, Eskişehir, 2-20.
- AKALIN Cüneyt (2003). *Soğuk Savaş ABD ve Türkiye-1: Olaylar- Belgeler (1945-1952)*, Kaynak Yayınları, İstanbul.
- AKTAŞ Ahmet Nuri ve POLAT Mevlüt (2009). *Genel Kolluk ÖG İlişkisi*, Divan Kitap, Ankara.
- ALBERT Mathias ve BUZAN Barry (2011). "Securitisation, Sectors and Functional Differentiation", *Security Dialogue*, 42:4-5, 413-425.
- ALPKUTLU Menderes (2017). *Türkiye'nin Özel Güvenlik Politikasının Analizi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, PA/Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ALPKUTLU Menderes (2022). *Gelecek Kaygısı Bağlamında Çocuk Eğitimi ve Güvenliği: Ya da Cahilliğe Yergi*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- ARİÖZ Zeynep (2019). "Küreselleşme Sürecinde Ulusal Güvenliğin Dönüşümü: Özel Askeri Şirketler", *Uluslararası İlişkiler ve Diplomasi*, 2:1, 20-33.
- ATEŞ Davut (2009). "Küresel Şehirlerde Güvenlik Sorunu", *ODTÜ Gelişme Dergisi*, 36, 1-23.
- AYDIN Mustafa (2013). "Türkiye'de Strateji ve Güvenlik", (ed.) Mustafa Aydın ve Ahmet Haluk Atalay, *Strateji ve Güvenlik*, AÖF Yayınları, Eskişehir, 142-160.
- AYTAÇ Gizem B. (2014). *Üçüncü Dünya Güvenliği ve İnsani Müdahale*, Dezanj Yayınları, İstanbul.

- BAKAN Selahaddin ve ŞAHİN Sonay (2018). Uluslararası Güvenlik Yaklaşımlarının Tarihsel Dönüşümü ve Yeni Tehditler, *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences Year*, 4:2, 135-152.
- BAYSAL Başar ve LÜLECİ Çağla (2015). “Kopenhag Okulu ve Güvenlikleştirme Teorisi”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 11:22, 61-96.
- BİLGİÇ Ali (2011). “Güvenlik İkilemi’ni Yeniden Düşünmek Güvenlik Çalışmalarında Yeni Bir Perspektif”, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 8:29, 125-142.
- BİLGİN Pınar (2010). “Güvenlik Çalışmalarında Yeni Açılımlar: Yeni Güvenlik Çalışmaları”, *SAREM Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 8:14, s. 69-96.
- BOOTH Ken (2012). *Dünya Güvenliği Kuramı*, (çev. Çağdaş Üngör), Küre Yayınları, 1. Basım, İstanbul.
- BRAUCH Hans Günter (2008). “Güvenliğin Yeniden Kavramsallaştırılması: Barış, Güvenlik, Kalkınma ve Çevre Kavramsal Dörtlüsü”, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 5:18, 1-47.
- BROOKS David J. ve SMITH Clifton L. (2013). *Security Science: The Theory and Practice of Security*, Pamela Chester (Acquiring Editor), Butterworth-Heinemann/Elsevier Waltham/USA-Oxford/UK.
- BUZAN Barry (2009). *People, State & Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*, Ecpr Press, United Kingdom.
- BUZAN Barry (2015). “The English School: A Neglected Approach to International Security Studies”, *Security Dialogue*, 46:2, 126-143.
- BUZAN Barry ve WAEVER Ole (2009). “Macrosecuritisation and Constellations: Reconsidering Scale in Securitisation theory”, *Review of International Studies*, 35, 253-276.
- ÇABUKLU Yaşar (2004). *Postmodern Toplumda Kriz ve Siyaset*, Kanat Yayınları, İstanbul.
- ERDEM Engin İ. (2016). “İnsani Güvenlik Kavramı Bağlamında Çevre Güvenliği”, *Akademik Bakış*, 10:19, 255-281.
- GIDDENS Anthony (2014). *Modernite ve Bireysel-Kimlik: Geç Modern Çağda Benlik ve Toplum*, (çev. Ümit Tatlıcan, Say Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- GUÉNON René (2020). *Niceliğin Egemenliği ve Çağın Alametleri*, (çev. Mahmut Kanık), İstanbul, Erkam Yayınları.
- GÜNEY Nurşin A. (2006). *Batı’nın Yeni Güvenlik Stratejileri: AB-NATO-ABD*, Bağlam Yayıncılık, İstanbul.
- HANSEN Lene ve BUZAN Barry (2010). “Beyond The Evolution of International Security Studies”, *Security Dialogue*, 41:6, 659-667.
- HOUGH Peter and et al, (2015). *International Security Studies: Theory and Practice*, First Published: Routledge (Taylor & Francis Group), London and New York.
- KARABULUT Bilal (2010). *Güvenlik: Küreselleşme Sürecinde Güvenliği Yeniden Düşünmek*, Barış Kitap Yayınları, Ankara.
- KARABULUT Bilal (2021). “Uluslararası İlişkiler Kuramlarının Güvenlik Yaklaşımları: Karşılaştırmalı Bir Analiz”, *Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi*, 5:1, 51-87.
- KIZILÇELİK Sezgin (2013). *Frankfurt Okulu*, Anı Yayınları, 3. Baskı, Ankara.
- KÖRPÉ Özgür (2022). Reading the USA through Strategy Documents: An Analysis on the Change of Hegemonic Security Understanding, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 2022, 18:42, 265-293.
- KUMAR Deepa (2016). *İslamofobi: İmparatorluğun Siyaseti*, (çev. Işıl Alatlı), Pınar Yayınları, İstanbul.
- KÜÇÜKSOLAK K. Övgü (2012). “Güvenlik Kavramının Realizm, Neorealizm ve Kopenhag Okulu Çerçevesinde Tartışılması”, *Turan Stratejik Araştırmalar Merkezi Dergisi (Turan-Sam)*, 4:14, 199-205.

- MALIK Shahin (2015). “Framing a Discipline”, *International Security Studies: Theory and Practice*, First Puplished: Routledge (Taylor & Francis Group), London and New York.
- MANDEL Robert (2001). “Privatization of Security”, *Armed-Forces&Society*, 28:1, 129-151.
- MİŞ Nebi (2011). “Güvenikleştirme Teorisi ve Siyasal Olanın Güvenikleştirilmesi”, *Akademik İncelemeler Dergisi*, 6:2, 345-381.
- MOUSSA Engy (2023). “Privatizing Security and Authoritarian Adaptation in the Arab Region since the 2010–2011 Uprisings”, *Contemporary Security Policy*, 44:3, 462-490.
- NEMETH Charlers P. (2012). *Private Security and Law*, (Acquiring Editor: Rick Adams), (British Library Cataloguing in PuplicData), Forth Edition, Elsevier / Ptinted in the United States.
- NEOCLEOUS Mark (2012). *Güvenlik, Şiddet ve Savaş*, (çev. Gül Çorbacıoğlu ve Ersin Embel), Dipnot Yayınları, Ankara.
- NEOCLEOUS Mark (2014). *Güvenliğin Eleştirisi*, (çev. Tonguç Ok), Notabene Yayınları, Ankara.
- ÖZTÜRK Zerrin Ayşe (2007). “Soğuk Savaş Sonrasında Yeni Güvenlik Teorileri ve Türkiye’nin Güvenlik Algılamaları”, *21. Yüzyıl*, (Ekim-Kasım), 35-50.
- SCHREIER Fred ve CAPARINI Marina (2005). ‘Privatising Security: Law, Practice and Governance of Private Military and Security Companies’, Occasional Paper no. 6, DCAF, Geneva.
- ŞAHİN Güngör (ed.) (2021). *Güvenlik Teorileri ve Bölgesel Tehdit Analizi*, Millî Savunma Üniversitesi Yayınları: 21/9, İstanbul.
- TANGÖR Burak (2012). “Kuramsal Tartışmalar Işığında İnsan Güvenliği ve Politikaları”, *Uluslararası Hukuk ve Politika*, 8:30, ss.1-7, 59-92, 182.
- TEKİNER Mehmet Ali ve GEMİCİ Eser (2019). “Türkiye’nin Mevcut İç Güvenlik Yapısı ve 15 Temmuz Sonrası Yeni Bir Yapılanma Modeli.” *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19:15, 15-40.
- UGUZ Ayşegül (2016). Liberalizmde Güvenlik Kavramı ve Uluslararası Güvenliğe Getirilen Çözümler, V. Uluslararası Kongresi (12-15 Mayıs 2016), *Bildiriler Kitabı II*, 85-98.
- WÆVER Ole vd. (1995). “Identity, Migration and the New Security Agenda in Europe” *Slavic Rewiev*, 54:3, 839-840.
- WÆVER Ole (2011). Politics, Security, Theory; *Security Dialogue*, 42:4-5, 465-480.
- WALTZ Kenneth N. (2009). *İnsan, Devlet ve Savaş: Teorik Bir Analiz*, (çev. Enver Bozkurt vd.), Asil Yayınları, Ankara.
- WALTZ Kenneth N. (2015). *Uluslararası Politika Teorisi*, (çev. Osman S. Binatlı; ed. Çınar Özen), Phoenix Yayınları, Ankara.
- WEAVER David A. ve MARTİN, Patrica P. (2005). “Social Security: A Program and Policy History”, *Social Security Bulletin*, 66:1, 1-15
- YORULMAZ Murat (2014). “Değişen” Uluslararası Güvenlik Algılamaları Bağlamında Türkiye-Yunanistan İlişkilerinde “Değişmeyen” Güvenlik Paradoksu, *Balkan Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 3:1,103-135
- ZENGİN Alperen Kürşad ve TOPSAKAL İlyas (2022). “Büyük Stratejilerde Örüntü: Türkiye-Rusya İlişkilerinde Akıllı Uyum ve Esnek Rekabet”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 18:42, 387-410.
- İnternet Kaynakları**
- BALTA Evren (2019). “Klasik Güvenlik Kuramları Nelerdir?” <https://www.youtube.com/watch?v=GwyZfxKMn2c> erişim 16.10.2022.

- CANAN-SOKULLU Ebru (2019). “Savaş Türleri”, Güvenlik Yazıları Serisi, No.22, Ekim 2019. https://trguvenlikportali.com/wpcontent/uploads/2019/11/SavasTurleri_EbruCananSokullu_v.1.pdf DOI: 10.13140/RG.2.2.31310.41283.
- ÇÜÇEN Abdülkadir (2020). “İdealizm Nedir?” <https://www.youtube.com/watch?v=o1MPO5ozLd4>, erişim 01.11.2022.
- ÖĞÜN Süleyman S. (2022). “Öğün, Tarih Dedığımız Şey Krizler Tarihidir”, <https://haber.sakarya.edu.tr/suleyman-seyfi-ogun-tarih-dedigimiz-sey-krizler-tarihidir-h105757.html>, erişim 01.12.2022.
- “Türk Dil Kurumu Sözlükleri, “Bekçi”“, <https://sozluk.gov.tr/>, erişim 15.11.2022.